

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Manowska

w sprawie z powództwa D. sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.

przeciwko „P.” Sp. z o.o. z siedzibą w W.

o złożenie oświadczenia woli i zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 lutego 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 19 czerwca 2019 r., sygn. akt I AGa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2) zasądza od D. sp. z o.o. w W. na rzecz „P.” sp. z o.o. w W.
kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma,

w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie, zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym, bowiem, razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a nie jest, przeciż, jego zadaniem dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej strony powodowej, to jest D. sp. z o.o. z siedzibą w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 19 czerwca 2019 r.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej strona powodowa wskazała na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt.: 1), 2) oraz 4) k.p.c. Przedstawione w skardze zagadnienia prawne z art. 398⁹ § 1 pkt.: 1) k.p.c. sprowadzały się do następujących pytań: 1. Czy budowa nowego urządzenia służącego do doprowadzania gazu na nieruchomości, na której nie była posadowiona wcześniej żadna sieć gazowa, powoduje, iż nowe urządzenie nie staje się: ani własnością, właściciela nieruchomości zgodnie z dyspozycją art. 191 k.c., ani własnością osoby, która poniosła koszt budowy urządzeń, o której mowa w art. 49 § 2 k.c. lecz staje się własnością przedsiębiorcy przesyłowego, albowiem nowe urządzenia z chwilą połączenia przekształcają się w część składową, sieci przedsiębiorcy przesyłowego, z uwagi na zastąpienie przez nie funkcji fragmentu starej sieci, posadowionej na innej nieruchomości, która została zlikwidowana po wybudowaniu nowych urządzeń; 2. Czy wyłącznie remont bądź przebudowa sieci, rozumiana zgodnie z art. 3 pkt 7a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. prawo budowlanego, nie powoduje wytworzenia nowej rzeczy w postaci powstania urządzenia służącego do doprowadzania gazu, czy też również przełożenie/wymiana, polegająca na usunięciu fragmentu sieci i wybudowaniu na innej nieruchomości, nowych urządzeń w rozumieniu art. 49 § 2 k.c., również nie powoduje postania nowego urządzenia, albowiem funkcjonalnie

nie stanowią rozwinięcia dotychczasowej sieci, lecz zastąpienie funkcji starych urządzeń przesyłowych, przez urządzenia nowe, nawet jeżeli nowe urządzenia posiadają znaczną wartość, są posadowione na innej nieruchomości, niż pozostała sieć oraz spełniają wszelkie kryteria uznania za samoistną rzecz w postaci urządzenia służącego do doprowadzania gazu w rozumieniu art. 49 § 2 k.c.; 3. Czy wyrażenie zawarte w art. 49 § 2 k.c. „budowa urządzeń” należy interpretować zgodnie z definicją legalną wyrażenia „budowa” zawartą w art. 3 pkt 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. prawo budowlane stanowiącą iż: „przez budowę należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego”, czy też można przeciwstawić pojęciu „budowy urządzeń” pojęcie „przełożenia fragmentów sieci”, które wprawdzie spełnia warunki uznania za budowę w rozumieniu prawa budowlanego - z uwagi na nowy przebieg sieci i nowy charakter materiału, z którego wykonane są urządzenia, jednak ze względu na funkcjonalne zastąpienie poprzednio istniejących w tym rejonie starych urządzeń, nowymi urządzeniami, taką budowę należy uznać za niespełniającą warunków „budowy urządzenia” o którym mowa w art. 49 § 2 k.c.; 4. Czy pojęcie „podłączenia urządzeń do sieci” obejmuje podłączenie tylko takich urządzeń, które są posadowione na działkach gruntu, na których wcześniej nie istniały żadne urządzenia, czy też przepis nie wyłącza ze swojego zastosowania przyłączenia urządzeń nowych, które zostały wprawdzie posadowione na terenie, w którym wcześniej istniały już urządzenia przesyłowe, jednak zlokalizowane są na innej trasie przebiegu, biegnącej na osobnych, choć sąsiadujących działkach gruntu, stanowiących odrębne nieruchomości.

Odnosnie, zaś, do przesłanki z art. 398⁹ §1 pkt.: 2) k.p.c., skarżąca wskazała, że w niniejszej sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne rozbieżności w orzecznictwie, tj.: art. 49 § 2 k.c., które wskazują, w efekcie, iż „zachodzi konieczność odstąpienia od przyjętej w uchwale SN (7) z 8.3.2006 r. (III CZP 105/05) konstrukcji części składowej instalacji na rzecz stanowiska, iż urządzenia wymienione w art. 49 § 1 k.c. z chwilą ich faktycznego połączenia z siecią należącą do przedsiębiorstwa przesyłowego i utraty przez nie, wskutek tego zdarzenia statusu części składowej nieruchomości, stają się zawsze

samoistnymi rzeczami ruchomymi, które mogą być przedmiotem odrębnej własności i odrębnego obrotu”.

Skarżąca powołała się także na przesłankę z 398⁹ §1 pkt.: 4) k.p.c. wskazując, iż w jego ocenie Sąd II instancji w sposób niewątpliwy naruszył art. 65 § 1 i 2 k.c. oraz art. 69 k.c., przez uznanie, że „wydanie warunków technicznych budowy sieci gazowej przez stronę pozwaną, w których zawarte zostały jednostronne oświadczenia strony pozwanej, iż sieć nie wymaga formalnego przekazania nowych gazociągów na majątek strony pozwanej ponieważ kolizyjne odcinki zastępowane są nowymi fragmentami sieci o zbliżonych parametrach technicznych, skutkują zawarciem umowy bezpłatnego przekazania własności nowo wybudowanych sieci gazowej na rzecz pozwanego, podczas gdy zgodnie z zasadami wykładni oświadczeń woli, stanowią one wyłącznie błędny pogląd prawny, iż nowo wybudowana sieć automatycznie z chwilą wybudowania przejdzie na własność strony pozwanej, albowiem nowa sieć ma podobne parametry techniczne do poprzedniej sieci, podczas gdy zgodnie z art. 49 § 2 k.c. podobieństwo parametrów technicznych nie uzasadnia automatycznego przejścia własności sieci z chwilą ich połączenia” oraz wskutek przyjęcia, iż „wydanie warunków technicznych budowy sieci gazowej przez stronę pozwaną, w których zawarte zostały jednostronne oświadczenie strony pozwanej, iż oraz iż przebudowa ma zostać zrealizowana kosztem i staraniem inwestora skutkują zawarciem umowy bezpłatnego przekazania własności nowo wybudowanych sieci gazowej na rzecz pozwanego, podczas gdy zgodnie z zasadami wykładni oświadczeń woli, stanowią one wyłącznie stanowisko pozwanego, iż wymaga on wykonania inwestycji budowy nowych odcinków gazociągu samodzielnie przez powoda, co zostało zrealizowane, natomiast przedmiotowe postanowienie nie zawiera żadnego wyraźnego i jednoznacznego zobowiązania powoda do bezpłatnego przekazania sieci na majątek strony pozwanej, podczas gdy strona pozwana miała pełną swobodę i dowolność w kształtowaniu treści tych warunków stanowiących jej jednostronne oświadczenie”.

Wniosek D. sp. z o.o. z siedzibą w W., o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie odniósł skutku.

Odnosząc się, w pierwszej kolejności, do powołanej przez pozwanego przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1) k.p.c. należy wskazać, że Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli skarżący wykaże, że wskazane przez niego zagadnienie prawne posiada właściwość „istotności”, która polega na tym, że zagadnienie to stanowi kwestię dotychczas niewyjaśnioną i nierozwiązaną w orzecznictwie sądowym, a więc cechującą się nowością, a którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W efekcie powołanie się na tę przesłankę przedsądu, wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. orzeczenia Sądu Najwyższego, np.: postanowienie z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/2018 r., niepubl.; postanowienie z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 13/2018, niepubl.; postanowienie z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, niepubl.). Nadto przedstawione Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne, poza tym, że musi być istotne, nowe i dotychczas niewyjaśnione, powinno pozostawać w związku ze sporem i mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia danej sprawy. Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że kwestie zaprezentowane przez stronę powodową, jako „istotne zagadnienia prawne”, nie spełniają wymogów stawianych tej przesłance w ramach przedsądu. Sformułowane przez skarżącą Spółkę zagadnienia, sprowadzające się do czterech pytań, o treści wskazanej powyżej, nie spełniają wypracowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymogów stawianych art. 398⁹ § 1 pkt 1) k.p.c. Odnosząc się całościowo do wszystkich zaprezentowanych zagadnień prawnych stwierdzić należy, że strony przedmiotowego procesu, w dniu 2 kwietnia 2010 r. zawarły umowę o przyłączenie do sieci gazowej, w której wprost określono sposób i termin przejścia własności przyłącza na „P.” sp. z o.o. w W. oraz sposób rozliczenia i w konsekwencji wyłączyły zastosowanie art. 49 § 2 k.c. Zabieg ten podyktowany był tym, że przełożenie fragmentu urządzenia przesyłowego postrzegano, jako nakład strony powodowej na zmianę przebiegu sieci, a nie, a jako budowę urządzenia w rozumieniu przewidzianym przepisem art. 49 k.c. Tymczasem roszczenie z art. 49 § 2 k.c. przysługuje wyłącznie w razie wybudowania nowego urządzenia przesyłowego na gruncie, a nie poniesienia

nakładów finansowych na przełożenie jego fragmentu. Wobec powyższego przyjąć należy, że sformułowane przez skarżącą zagadnienia prawne, obejmujące wywody prawne odnośnie do zakresu stosowania art. 49 k.c. są bezprzedmiotowe. Nie pozostają, bowiem, w związku ze sporem i są prawnie relewantne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Rekapitulując przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1) k.p.c. nie została przez skarżącą dowiedziona, gdyż powinna ona wskazać na wątpliwości związane z rozumieniem bądź stosowaniem przepisów prawa, które miały lub powinny znaleźć zastosowanie w konkretnej sprawie (tak też SN w postanowieniu z dnia 12 sierpnia 2005 r., II CK 254/05, nie publ.).

Odnosnie, natomiast, do powołanej przez skarżącą Spółkę przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2) k.p.c., nie została ona wykazana. Skarżąca wskazała, bowiem, że w niniejszej sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne rozbieżności w orzecznictwie, tj.: art. 49 § 2 k.c., które wskazują, w efekcie, iż „zachodzi konieczność odstąpienia od przyjętej w uchwale SN (7) z 8.3.2006 r. (III CZP 105/05) konstrukcji części składowej instalacji na rzecz stanowiska, iż urządzenia wymienione w art. 49 § 1 k.c. z chwilą ich faktycznego połączenia z siecią należącą do przedsiębiorstwa przesyłowego i utraty przez nie wskutek tego zdarzenia statusu części składowej nieruchomości, stają się zawsze samoistnymi rzeczami ruchomymi, które mogą być przedmiotem odrębnej własności i odrębnego obrotu”. Skarżąca tytułem wykazania swojego wyводу prawnego powołała szereg orzeczeń, a zwłaszcza judykatów Sądu Najwyższego, stwierdzając też, że swoim rozstrzygnięciem Sąd Apelacyjny w (...) dokonał, jak to ujęła, „wyłomu” w obowiązującej praktyce sądowej. Tymczasem żadne odstępstwo, od dotychczasowej linii orzecniczej nie miało miejsca. Otóż uszło uwagi skarżącej, że przywołane przez nią orzeczenia Sądu Najwyższego, np.: wyrok z dnia 22 stycznia 2010 r., V CSK 195/09, OSNC 2010, Nr 7-8, poz. 116 i pozostałe, dotyczyły całkowicie odmiennych stanów faktycznych, gdyż odnosiły się do przeniesienia własności nowo budowanych instalacji, a nie do zmiany lokalizacji istniejących urządzeń (fragment gazociągu) w ramach już uprzednio wybudowanej sieci gazowej. W konsekwencji wobec odmienności stanów faktycznych w rzekomo przeciwnych judykatach, stwierdzić należy, że w rzeczywistości wskazana przez skarżącą Spółkę rozbieżność determinująca potrzebę wykładni przepisów

prawnych nie miała miejsca. W efekcie i ta przesłanka przedsądu nie została przez skarżącą wykazana, bowiem, jak podkreślono w orzecznictwie Sądu Najwyższego, przytaczane przez skarżącą orzeczenia powinny być wydane na tle podobnych stanów faktycznych (por. postanowienie z dnia 18 czerwca 2004 r., II CZ 65/04, nie publ.).

W dalszej kolejności skarżąca, powołała się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4) k.p.c. i tytułem jej wykazania wskazała, iż w jej ocenie Sąd II instancji w sposób niewątpliwy naruszył art. 65 § 1 i 2 k.c. oraz art. 69 k.c., przez uznanie, że „wydanie warunków technicznych budowy sieci gazowej przez stronę pozwaną, w których zawarte zostały jednostronne oświadczenia strony pozwanej, iż sieć nie wymaga formalnego przekazania nowych gazociągów na majątek strony pozwanej ponieważ kolizyjne odcinki zastępowane są nowymi fragmentami sieci o zbliżonych parametrach technicznych, skutkują zawarciem umowy bezpłatnego przekazania własności nowo wybudowanych sieci gazowej na rzecz pozwanego, podczas gdy zgodnie z zasadami wykładni oświadczeń woli, stanowią one wyłącznie błędny pogląd prawny, iż nowo wybudowana sieć automatycznie z chwilą wybudowania przejdzie na własność strony pozwanej, albowiem nowa sieć ma podobne parametry techniczne do poprzedniej sieci, podczas gdy zgodnie z art. 49 § 2 k.c. podobieństwo parametrów technicznych nie uzasadnia automatycznego przejścia własności sieci z chwilą ich połączenia” oraz wskutek przyjęcia, iż „wydanie warunków technicznych budowy sieci gazowej przez stronę pozwaną, w których zawarte zostały jednostronne oświadczenie strony pozwanej, iż oraz iż przebudowa ma zostać zrealizowana kosztem i staraniem inwestora skutkują zawarciem umowy bezpłatnego przekazania własności nowo wybudowanych sieci gazowej na rzecz pozwanego, podczas gdy zgodnie z zasadami wykładni oświadczeń woli, stanowią one wyłącznie stanowisko pozwanego, iż wymaga on wykonania inwestycji budowy nowych odcinków gazociągu samodzielnie przez powoda, co zostało zrealizowane, natomiast przedmiotowe postanowienie nie zawiera żadnego wyraźnego i jednoznacznego zobowiązania powoda do bezpłatnego przekazania sieci na majątek strony pozwanej, podczas gdy strona pozwana miała pełną swobodę i dowolność w kształtowaniu treści tych warunków stanowiących jej jednostronne oświadczenie”. Tymczasem, jak wynika z ugruntowanej linii

orzeczniczej Sądu Najwyższego powołanie się przez skarżącego na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej zobowiązuje do przedstawienia wywodu prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej już przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co, w efekcie, daje podstawy do przyjęcia skargi, jako oczywiście uzasadnionej (por. postanowienia SN: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/0; z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09; z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, nie publ.). Nadto, zaprezentowany w skardze kasacyjnej wywód prawny, na okoliczność wykazania przesłanki oczywistej zasadności, nie może sprowadzać się do polemiki z ustaleniami stanu faktycznego poczynionymi przed sądem II instancji. Niedopuszczalne jest zatem formułowanie argumentów na rzecz oczywistości skargi kasacyjnej przez wyrażenie dezaprobaty dla ocen mających charakter ustaleń w konkretnym stanie faktycznym. W konsekwencji rozważań w przedmiocie oceny wykazania przez stronę powodową przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4) k.p.c. brak jest podstaw do stwierdzenia, że w niniejszej sprawie przesłanka ta została przez D. sp. z o.o. z siedzibą w W. w sposób właściwy wykazana, a Sąd Najwyższy nie dopatrzył się również okoliczności, które determinowałyby nieważność postępowania, którą to przesłankę Sąd ten bierze pod uwagę z urzędu.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).